

Izhaja vsak dan razen ponedelj in praznikov. Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni pisarni: 2657 S. Lawrence Ave. Office of Publication: 2657 South Lawrence Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XIX.

Cena lista je \$5.00

Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 20. aprila (April 20), 1926.

Subscription \$5.00 Yearly

STEVE—NUMBER 93

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

GOVORICE O STAVKI V OLNJIH PODJETJIH SE ŠIRIJO BOLJINBOLJ

Nezadovoljnost v podjetju Standard Oil kompanije v Bayonu narašča. — V tem mestu dela okrog dvajset tisoč delavcev v oljnih podjetjih.

Bayonne, N. J. — Govorice o stavki postajajo vedno bolj glasne v podjetju Standard Oil kompanije. V tem podjetju dela približno pet tisoč delavcev. Stavki dvoje sto delavcev se pridružilo še kakšnih 50 delavcev, ker so meze tako nizke, da ne morejo z njimi izhajati. Louis Budenze, ki urejuje magazin "Labor Age", izjavlja, da so se stavarji in oljni delavci pulili za list, ker je v njem razgaljena kompanijska unija tega podjetja. Ko je Budenze prišel do vrat podjetja, ki ga lastuje Standard

Prvi maj postavljen praznik v Mehiki

Mednarodni delavski praznik bo sijajno obhajan v sosednji republiki; vse delo bo počivalo.

Mexico City, 19. apr. — "Confederation Regional Obrera Mexicana" (Mehiška delavska zveza) je dosegla, da bo letos in naslednje leto prvi maj postavljen praznik po vsej Mehiki.

Vse delo bo počivalo in tudi gledališča, restavracije, kavarne, bravnice ter prodajalnice vsake vrste morajo zapreti vrata. Ulične železnice, ne bodo obratovale.

Delavske organizacije v Mehiki se pripravljajo na največje slavnosti, kakršnih še ni bilo v tej deželi.

Mussolini namerava napasti Turčijo?

Iz Carigrada poročajo, da Kemal mobilizira, ko je prejel informacije, da Italijani in Grki napadejo Turke.

London, 19. apr. — Mussolini, ki se je z velikim pompom vrnil iz Afrike v Rim, se menda pripravja na vojno s Turčijo. Kakor si pripovedujejo v diplomatskih krogih v Londonu, je bila turška vlada informirana, da namerava Italija napasti Turčijo v Mali Aziji še predno pristopi Nemčija k ligi narodov. Ker Turčija ni članica lige, ne bo mogla ligo ovirati načrtov Italije.

Muskofa Kemal, predsednik turške republike, je — kakor se glasi vest — velel mobilizirati dva letnika moških in poklical k orožju vse rezerviste od 23. do 26. leta.

Mussolini, če res napade Turke, bo imel zaveznika v Grčiji. Diktator Pangalos ima tudi svoje imperijalistične načrte glede Vzhodne Tracije in Carigrada. Italijanska vlada je baje dala Grki dolgotrajne kredite za nakup orožja in municije.

Španski letalci v Kalkuti. Kalkuta, Indija, 19. apr. — Španska letalca Lariga in Galarza, ki sta na poletu na Filipine, sta danes tukaj.

PRIVATNA ARMADA BANKIRJEV NARAŠČA

Bankirji iz pet držav delajo v sporazumu. — Za mrtvega bandita so razpisane večje nagrade kot za žive.

Chicago, Ill. — Iz privatnih arzenalov, zalog municije, vojakov in komunikacijskih sistemov pod kontrolo bankirjev postaja celota oborožene privatne armade, ki bo lovila bandite.

Bankirji so izbrali države Illinois, Iowa, Wisconsin, Minnesota in Indiana za skupen nastop svojih privatnih armad.

Na skupni konferenci načelnikov privatne armade bankirjev so sklenili, da lov na bandite ne bo prenehal na državni meji, ampak se bo nadaljeval v drugi državi.

Bankna družstva v teh državah so večinoma sklenila, da izplačajo od 2½ do petkrat tako visoko nagrado za ujetega bandita, kot za živega. Nagrade pa niso razpisali za bančne predsednike in druge bančne uradnike, ako odznočaj oplenijo banko. V takih slučajih bankirska armada strelja najbrž v nasprotno stran.

Dawesov odškodninski načrt potrebuje revizije

Nemčija ne bo mogla nikdar plačati tako visoke odškodnine. — Italija pa ne bo plačala dolga Združenim državam.

Washington, D. C. — Senator Robinson, vodja demokratov v senatu, je svarel ko je govoril o italijanskih dolgovih, da se mora Dawesov pakt za odplačevanje odškodnine revidirati. Povdarjal je, da Nemčija ne bo mogla plačati odškodnine še v bližnjih letih. Posledica tega pa bo, da Italija ne bo plačala Ameriki svojih dolgov. Njegovi zaključki so precej pravilni, ker soglašajo z zaključki zastopnika, ki ga ima trgovska zbornica Združenih držav v Evropi.

Velika slava je bila zapeta v kapitalističnih listih Dawesu in njegovemu načrtu, zdaj se pa zopet vse podira. Nemčija je pač dognana do konca, iz nje se ne da ničesar več iztisniti.

PRESEDNIK A. D. F. POSTAVIL KOMPANIJSKO UNIJO V PRAVO LUČ

Kompanijske unije služijo podjetnikom in ne delavcem. — Njih rast in ustanovitev sta umetni.

Shenectady, N. Y. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije je predaval pred Mestno delavsko strokovno centralo o kompanijskih unijah. V svojem govoru je pokazal, da so te unije ustvarjene umetno in da jih ni v življenje pozvala delavska zavednost. Kompanijske unije so dete delodajalcev in

Kampanja za organiziranje delavcev v Bostonu

Manifestanti niso mogli v dvorano. — Manifestacije se je udeležila tudi skupina zamorskih delavcev.

Boston, Mass. — Bostonški strokovno organizirani delavci so pričeli s kampanjo za organiziranje delavcev. Okrog 7,500 delavcev, ki so člani 72 lokalnih organizacij, je korakalo v dvorano Faneuil. S tem je pričela kampanja Ameriške delavske federacije. En tisoč jih je bilo na gaterji in dva tisoč jih je stalo zunaj dvorane, ker ni bilo zanje več prostora v nji.

Sto glav močna delegacija zamorskih delavcev in delavki je korakala posebej in je zasedla stole blizu govorniškega odra.

Nastopili so predsedniki, podpredsedniki in drugi odborniki raznih delavskih strokovnih organizacij in naglašali za delavce važnost in pomen delavske strokovne organizacije v sedanjih kapitalističnih človeških družbi.

Aretirani vodja stavkarjev v Passaicu izpuščen

Konflikt med tekstilnimi delavci in baroni se zdaj vrši večidel pred sodišči.

Passaic, N. J. — Albert Weisbord, mladi voditelj stavkarjev v tujakih tekstilnih tovarnah, ki je bil v zaporu več dni na obtožbo, da je "motil javni red", je bil v nedeljo izpuščen proti poročtvu \$5,000. To je bila že njegova druga aretacija. Prvič je bil izpuščen proti poročtvu \$25,000. Komaj je prišel iz ječe, je že bil aretiran na drugo obtožbo.

Konflikt v Passaicu je zdaj prešel v fazo sodnijskih persekucij. Skoraj vsi aktivnejši stavkarji so obtoženi raznih prestopkov in zasliševanja se vrše dnevno pred raznimi sodniki. Dnevni piketni pohodi pred tovarne so vselej tega morali izostati že nekaj dni. Izjemno stanje, katerega je razglasil šerif Nimmo, je še v moči, toda ne oviira več delavcev pri zborovanju v dvoranah in na praznih zemljiščih, od katerih je organizacija plačala najemnine.

VELIKA INDUSTRIJSKA KRIZA SE RAZVIJA NA ANGLEŠKEM ZA PRVI MAJ

Rudarji, transportni delavci in strojniki se pripravljajo na stavko. Manjše stavke so že v teku. Fašisti in delavci mobilizirajo svoje sile. Rudarji upajo, da bodo vojaki z njimi, če pride do najhujšega.

London, 19. apr. — Premijer Baldwin je včeraj konferiral s kraljem o industrijski situaciji, ki je zelo slaba. Rudarji in lastniki premogovnikov so pretrgali pogajanja in se začeli pripravljati na enega največjih industrijskih bojev v Angliji. Vladi preti politična kriza, ako ne bo mogla preprečiti konflikta.

Liverpool, 19. apr. — V tujakih klavnicah so zastavkali mesarski delavci iz simpatij do 350 klavcev, ki stavkajo že nekaj dni radi nižanje mezd.

London, 19. apr. — A. J. Cook, tajnik rudarske zveze, je včeraj na javnem shodu v Tredegarju svarel vlado, naj se preveč ne zanaša na armado, mornarico in policijsko silo za potlačanje generalne stavke rudarjev, transportnih delavcev in strojnikov, če izbruhne koncem tega meseca.

"Med možmi v armadi, mornarici in policijski službi obstoji danes nova mentaliteta," je rekel Cook. "Devetdeset odstotkov rekrutov, ki so prišli v zadnjih dveh letih, je prišlo iz delavskega razreda. Na tisoče jih je iz rudnikov. Ti možje ne bodo streljali na svoje sorodnike in prijatelje."

London, 19. apr. — Velika splošna stavka rudarjev, transportnih delavcev in strojnikov izbruhne na Angleškem ravno za prvi maj, če se vladi ne poroči na kak način preprečiti konflikta v prihodnjih desetih dneh.

Rudarji so dali v soboto zadnjo besedo vladi, da pod nobenim pogojem ne pristanejo na nižanje sedanje mezd in podaljšanje delavnice. Lastniki rovo so tudi sporočili, da ne morejo dati nobenih koncesij več. Vlada upa, da odvrne konflikt a podaljšanjem subvencij za nekaj mesecev, če se bo hotel parlament pokoriti.

Medtem se rudarji pripravljajo na štrajk. Na mednarodni konferenci v Bruslju se rudarji dosegli zadnji teden, da bodo rudarske organizacije v ostalih evropskih deželah preprečile pošiljanje premoga v Anglijo v slučaju stavke.

Na delu so tudi resne fašistovske organizacije, ki odprto mobilizirajo pristale za bel tavor.

Zadnjo soboto so fašisti organizirali ženske demonstracije v Londonu proti stavki. Več tisoč žensk, na čelu katerih so bile aristokratske ženske Waddon Hunt Cluba, je korakalo po londonskih ulicah. Aristokrate so smatrali ulov polno bolj za sport kot kaj drugega. Šešdeset so pa trčile ob množico brezposelnih delavcev, ki so jih pozdravili s sledetimi klici: "Kaj pa ve veste o delu in delavcih? Glejte jih, zdaj gredo na delo, ki siva ob delavskih stavih!"

Stavka na Maryland Western železnici se nadaljuje

Rockefeller mlađji ne stori ničesar za izravnavo stavke. — To pokazuje, koliko je njemu res za sporazum z delavci v podjetjih, v katerih ima on odločilno besedo.

Hagerstown, Md. — John D. Rockefeller, ml., ni še dozdaj napravil nobenega koraka, dasiravno kot posameznik lastuje največ delnic Western Maryland železnice, da bi se končala stavka železniških strojevodij in voznikov. Biznismani in promisljeni meščani mestnih občin, ki leže ob progi te železnice, so mu poslali peticije za izravnavo stavke. Rockefeller se je pa toliko zanje zmenil, kot za lánaki sneg. Končno se je izgovarjal, da on ni edini lastnik železnice, da imajo poleg njega še govoriti drugi.

Stavka traja šest mesecev. Zastavkalo je 428 uslužbenecv in od teh jih vztraja v stavki še 424. Izneverili so se samo štiri stavarji. Take čvrste volje in solidarnosti je bilo, do danes malo kje videti, kot ravno v tej stavki.

Železniška uprava je dobila stavekaze od neke virginjske železniške družbe, ki jih je družba nabirala zase. Nekaj jih je dobila tudi od železn. družbe A. B. & A. v Alabama in Southern Missouri in Arkansas, železniške družbe, ki sta s pomočjo stavkocazov zlomili stavki, ki sta trajali več ko leto dni na vsaki teh železnici.

Odkar delajo stavkocazi na Western Maryland železnici, je smrtno ponesrečilo šest uslužbenecv in dva civilista. Ranjenih je bilo šest in trideset oseb. Bilo je pa okrog sto železniških nesreč. Vlak je skočil raz tir ali se je pa zgodilo nekaj drugega, da je bil promet za nekaj časa ustavljen, izjavlja W. A. Paddock, podpredsednik Bratovštine železniških strojevodij. Med stavkocazi sta dva, ki sta bila zapletena že v obravnavo zaradi umora, osemnajst jih je bilo odpuščenih z železnice zaradi pijančevanja, nekateri drugi so pa izvršili druge prestopke.

Čuden svet

Shelbyville, Ind. — Mrs. Curtis Turner je 17. t. m. porodila deklico. Istega dne je tudi njena mati, Mrs. John Temple, porodila deklico.

New York. — Čikaški sodnik Marcus Kavanagh je dejal te dni, da je v Združenih državah 118,000 morilcev na prostem.

New Haven, Conn. — Caesar Donnell, bivši suženj pred civilno vojno, ki je zadnji teden umrl, je zapustil \$25,000. Denar je prisluzil s pobiranjem pépla in iztepanjem preprog.

Novi ministri so sledeči: Nikola Uzunović, predsednik; Marko Djuričić, pravosodje; Momčilo Ninčić, zunanje zadeve; Miša Trifunović, prosveta; Slavko Milet, zdravstvo; Srđkić, izsedežna zakonodaja; Mutić, jama dela; dr. Mirko Perić, finance; Simonović, socialna politika; general Trifunović, armada in mornarica; Boža Maksimović, notranja dela; Superina, pošta in brzojav; Nikić, gozdovi in rudniki; Vasa Jovanović, železnice; Miša Trifunović ima tudi portfelj bogoslužja, Superina agrarne reforme, Nikić trgovine in Jovanović poljedelstva.

TI DELAVCI ŠE POTREBUJEJO DELAVSKO STROK. ORGANIZACIJO

Družba je delavce osrečila z raznimi paternalističnimi napravami. — Ali boljša od njih bi bila poštna mezda.

New York, N. Y. — Viscose kompanija v Virginiji, ki ima etike z Viscose Co. of America, ki je zopet le podružnica britske tvrdke Cortaulds Ltd., je po poročilu tekstilnih strokovnih listov osrečila svoje delavce z raznimi paternalističnimi napravami. Kompanija se peča z izdelovanjem umetne svile. Pri svoji tovarni je dala napraviti spalnice za svoje samske delavke. Te delavke so seveda pod nadzorstvom matrone. Delavke so podvržene strogi kompanijski disciplini.

Za samske moške delavce je zopet napravljena tovarniška, obovalnica in spalnica, seveda je vse ločeno od ženskega oddelka. V njeni tovarni dela približno 4,000 delavcev in delavk. Družba vzdržuje tudi, bolniško blagajno. Vsak delavec plača va-

njo deset centov mesečno, delavka pa pet centov. Delavcem se izplača deset dolarjev tedenske bolniške podpore, delavkam pa pet dolarjev. Kompanija prispeva v bolniški sklad 50%. Tisti, ki so člani bolniške blagajne, so zavarovani tudi za pet dolarjev posmrtnine. Ta posmrtnina se poviša od leta do leta za \$100, dokler ne doseže \$1,000.

Kadar bodo druge delavnice sezidane in zgrajene, nastavi kompanija še 1,600 delavk in 2,000 delavcev.

Kompanija izjavlja, da plačuje delavke od \$12 na teden naprej do \$38. Najbrž je teh delavk bolj malo, ki prejema jo po \$38 tedenske mezd. Delavne ure v tednu znašajo 48, ženske ne delajo po noči, delavci se pa vrste v treh partijah.

Zdi se, da delavci v tem podjetju potrebujejo krepko delavsko strokovno organizacijo in slišala bi se druga pesem od sličnih delavcev. Zdej poje samo kompanija, ker morajo delavci molčati.

Delavčeve dividende

Quincy, Ill. — Šest delavcev je bilo v soboto zasutih pri delu v predoru Grizy Creek, katerega koplje Feather Mountain Power Co. Rešilno moštvo je na delu, toda delavci so najbrž že mrtvi.

Camden, N. J. — V tovarni tujakinja Victor Talking Machine kompanije je bila 17. t. m. razstrelba. Sedemnajst delavcev je bilo težko ranjenih.

Stalin obsoja korupcijo.

Moskva, 19. apr. — Stalin, ki je pred kratkim zavzel važno mesto v vodstvu ruske komunistične stranke, je včeraj v svojem govoru na komunistični konferenci v Leningradu ognjevitno obsodil korupcijo, ki se je tako nebrzdano razpisala v sovjetskih industrijskih in nakupovalnih organizacijah. Poslovanje v sovjetskih industrijah mora biti čisto, poštno in vzorno, je rekel Stalin.

Življenjske potrebnosti se dražijo in dražijo

Cene so bile v marcu šest odstotkov višje kot pred enim letom.

Washington, D. C. — Trgovski department poroča da so bile cene vsakdanjih živiliških potrebščin šest odstotkov v splošnem višje v letošnjem marcu kakor v lanskem. Mesta, v katerih so se živila najbolj podražila, so: Atlanta, Boston in Detroit za osem odstotkov, Chicago za 7, Baltimore, Washington in New York za 6 in Milwaukee ter St. Louis za 5 odstotkov.

Chicago in Detroit sta na prvem mestu z 71 odstotki povišanih cen od leta 1913.

Grški predsednik zaprišen. Atene, 19. apr. — General Pangalos je bil včeraj z velikim pompom zaprišen pred sodiščem v katedrali kot predsednik grške republike.

ZRTEV PROHIBICIJE.

Chicago, Ill. — Na prazni loti, kjer se krizata ulici Taylor in Laramie, so našli mrtvega 55 let starega tujca. Policija sodi, da je umrl, ker je pil strupen jerač. Pri njem so našli tudi steklenico z žganjem.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Ceno oglasov po dogovoru. Rokopis na ročno pisanje.
 Naročnina: Zedinjene države (izvan Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cleveland \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s "PROSVETA"
 2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (March 31, 1928) poleg vsakega imena na seznamu pomeni, da vam je s tem dnevom postalo naročnik. Ponovilo je prenehanje, da se vam ne ustavi list.

DEMOKRATIČNA ALIJANCA Z REPUBLIKANCI GLEDE MUSSOLINIJEVE DOLGOVNE POGODBE SE KRHA.

Mussolini je, pijan diktatorske slave, z izzivanjem vsega sveta povzročil to krhanje.

Mussolini je bil že precej prepričan, da se črtajo dolgovi Italije, ker je pred svojim odhodom v svoji diktatorski domišljavosti vsemu svetu vrgele rokavico. Prepričan je bil, da Amerika napravi velik popust na italijanskih dolgovih, v duhu je pa videl, kako ameriški bankirji iz Wall-Streeta ponujajo novo posojilo za par sto milijonov dolarjev, pa je izustil besede, kakršne govori le človek, ki bolega na diktatorski umobolnosti.

Tega diktatorjevega izzivanja se je poslužil senator Robinson iz Arkansasa, da diktatorjevo umobolnost postavi v pravo luč in pošteno ošteje one, ki zagovarjajo diktatorja in podpirajo njegove želje, po katerih naj bi Amerika darovala Italiji par milijard dolarjev.

Precej demokratov je bilo na strani republikancev. Alf senator Robinson je razbil to aljanco. Robinson, vodja demokratične manjšine, je v svojem govoru pošteno okrcal senatorja Smoota, ki je zagovornik italijanske dolgovne pogodbe.

Robinson se je najprvo norčeval iz argumentov senatorja Smoota. Rabl je njegove lastne argumente, da je dokazal, kako smešne so njegove trditve o ubožni Italiji. Naglašal je, da je Mussolini dne 28. marca govoril fašistom, da se naj fašisti pripravijo za narodovo "priliko," medtem pa naj prezirajo mnenje zagovornikov "demokracije, liberalizma, masonstva in plutokracije" v tujemstvu. Naglašal je, da je Mussolini s temi besedami "izzval mnenje vsega človeštva."

Senator Walsh je vprašal, kakšna je ta "prilika," senator Borah je pa odgovoril, da se ta besede nanašajo na izjavo diktatorja prejšnjega leta, v kateri je fašistom povedal, da bo potreboval njih pomoč in njih orožje letos.

Štiri ure so senatorji poslušali izmenjavanje precej ostrih besed, in dalj časa, ko je trajala debata, toliko več demokratičnih senatorjev je bilo prepričanih, če podpirajo Mussolinijevo dolgovno pogodbo, da dajo Mussoliniju pomoč, da se pripravi za vojno, in ko bo pripravljen, da jo izzove.

Senator Reed je ponovil svojo resolucijo, ki zahteva, da se preišče, ako more dolžnik (Italija) plačati dolgove ali če je res tako ubožna, kot jo je slikala italijanska dolgovna komisija.

Debata v senatu je pokazala, da Mussolinijeva dolgovna pogodba nima več toliko podpornikov, kot jih je n. pr. imela še pred dobrim mesecem.

Mussolini naj napravi še nekaj takih bedastih govorov, kot jih je govoril pred odhodom v Tripolitanijo, pa ga bodo zapustili tudi regularni republikanski senatorji. Tak je sedaj položaj.

Ljudstvo v Ameriki je v splošnem proti vsakemu popustu dolgov Italiji. Ako ima Mussolini denar za povečanje armade in mornarice, da lahko izziva novo vojno, ako ima Mussolini denar za plačevanje in vzdrževanje fašistovske milice, ki šteje 300,000 mož in stane na leto 700,000,000 lir, ima tudi denar, da plača, kar je Italija dolžna Ameriki.

Tega mnenja ne bodo izpremenile tudi Mussolinijeve izjave, da mora v Italiji vsak, ki je zdrav, opravljati koristno delo. Take Mussolinijeve izjave so prevare, ki imajo namen zunanjemu svetu zamazati oči, da ne vidi, kaj se godi v Italiji. V Italiji so take socialne razmere, kakršne so bile, preden je Mussolini podal to prevarljivo izjavo. V Italiji delajo delavci in siromaki, pa kljub temu stradajo, medtem ko gospoda še vedno nič ne dela, pa živi v izobilju in hodi od zabave do zabave.

SLIKE IZ NASELBN

S. poto.

Finleyville — Hackett, Pa. — Tukaj se nahaja društvo št. 90 S. N. P. J., v katerem je 87 članov v odraslem oddelku, ter tudi S. S. Z. in K. K. J., v katerem je 30 članov. Društvo se nahaja na Hackettu, to je kakih 20 minut hoda iz Finleyville. Imajo tudi zelo lep in prostoren slovenski dom in klub, kateri je bil zgrajen leta 1924.

Udeležili sem se veselice, ki so jo priredili za god Jožefi v korist kluba, da si kupijo baro. Veselica se je vršila zelo mirno in složno, teh Jožefov je tukaj 15. Vsi so se zelo lepo zabavali. Imeli so godbo na pihala iz Finleyville in Library.

Skolji Finleyville teče polnična železnica spojena z železnico R. & O., Pittsburghom in Canonsburghom, tako da imajo zvezo na vse strani vsaki čas.

Delavske razmere so tukaj zelo slabe. Bojaki morajo iskati dela daleč na okrog, da se preživijo. Največ delajo na Coverdalu in Castle Shannonu št. 2 in 3, kateri rovi še obratujejo vsaki dan, a le malo je premogovih vozičkov. Tukaj se nahaja tudi rov Old Mine, last Pittsburgh Coal Co., kateri je prenehal obratovati že l. 1914, akbravno imajo še dosti premoga za več let. Kompanija je odvzela tipelj, tračnice, sploh vse je izselila od tukaj in tako si morajo ljudje iskati kruha drugod. Izseliti se pa ne morejo, ker imajo večinoma svoje domove. Kar je tukaj Slovencev, vaak lastuje svoj dom. Toraj se delom nikomur tukaj ne priporočam, ker ga sploh ni.

Slovinci so tukaj zelo napredna mišljenja in prijazni ter prijatelji med seboj in tudi z drugim narodom. Ponekod v okolici je več slovenskih farmarjev, kateri imajo zelo lepo urejene farme. Bavijo se največ z živinorejjo, kokežerejo in pošiljajo misko v mesto.

Končno čestitam v imenu vseh članov S. N. P. J. obnoviteljem za naš list Prosveta in posebno še novim naročnikom ter izrekam srčno hvalo za navete tajniku Alojziju Lajevicu in Alojziju Slavovcu za postrežbo.

Posrdavljam vse naročnike na Prosveto in člane S. N. P. J. Na svidenje! — Frank Lukančič, zastopnik Prosvete.

Glavno zborovanje stavb. in posoj. društva.

Waukegan - Na Chicago, Ill. Nedavno je bilo že poročano, da se vrši glavna delničarska seja North Shore Building and Loan Association v soboto dne 24. aprila točno ob 7. uri zvečer. Poročano je bilo tudi, da mora imeti vsako pooblastilo (proxy) "revenue stamp" za 10c. Danes moramo poročati veselo vest, da ni treba nobenega "revenue stamp" na pooblastilih, ker je bil z dnem 28. marca isti davek odpoklican. Torej kdor ne more osebno udeležiti se glavnega zborovanja, naj izpolni pooblastilo, katero mu je bilo poslano na dom po pošti ter ga odda kateremu uradniku ali drugemu članu, ki se bo seje udeležil, da v njegovem imenu glasuje za vse stvari, ki pridejo na dnevni red. Kdor pa le more, naj pride osebno, ker bo več važnih stvari na dnevnem redu, katere se morajo rešiti le potom celokupnega članstva. Da se to zborovanje preveč ne zadri, se denar na bo sprejemal v soboto, ampak v petek zvečer (23. aprila) ob 7. Prošeni ste toraj, da to upoštevate. Denar se sprejema v petek, glavno zborovanje je pa v soboto. Ako bi kdo slučajno ne mogel v petek prinesiti denarja, se bo isti sprejemal prihodnje nedeljo od 9. do 11. dopoldne.

Obresti od denarja se bodo plačevale na glavni seji, toraj privedite za gotovo val, da vam blagajnik obresti izplača. Nova serija delnic se odpre v soboto 1. maja. Upamo, da bo vsak član pridobil vsaj enega delničarja.

Ker je ravno sedaj zopet veliko povpraševanje po denarju, zato apeliram na vse tojake: Pristopite k stavbinškim in posojilnemu društvu, pomagajte z malo vsote vsaki teden svojemu sosedu, svojemu prijatelju. S tem storite dve dobri deli. Prvič sami sebi hranite in drugič pomagajte tudi svojemu bližnjemu.

Da je absolutna varnost jamčena za vsak cent pri stavbinškim in posojilnem društvu, vam ni potreba tukaj še povdarjati, kajti vse poslovanje je pod državnim nadzorstvom, in državni uradniki pregledajo vse poslovanje, knjige in vrednostne listine. So nekateri, ki bolj zaupajo svojo težko prislušeni denar starim nogavicam ali čevljem nego pa poštenemu slovenskemu podjetju. Pri tem delavakem podjetju lahko vložite na 4 1/2% obresti. Ne pozabite na tri glavne točke: V petek dne 23. aprila sprejemanje denarja, v soboto dne 24. aprila glavno delničarsko zborovanje in volitve novega odbora ter v soboto 1. maja otvoritev nove serije. Pridite polnoštevilno!

Math Ivanetich, tajnik.

Volitve iz novo društvo.

West Allea, Wisconsin. — Pred kratkim smo imeli občinske volitve. V mestni svet sta bila izvoljena za kandidata tudi dva Slovence, in sicer za aldermana: Mike Benesh, ki je bil alderman že zadnji dve leti, je bil ponovno izvoljen, Ferdinand Glojek je pa že pri primarnih volitvah propadel. Dobil je samo 181 glasov, dočim je Benesh dobil preko 800 glasov. Glojek je član S. N. P. J. Ker imamo ta dva zastopnika iz vsakega "warda", si nekateri ljudje ne morejo tolmáčiti tega poraza, kajti vsak volilec voli za dva kandidata, ako boče. Imeli smo tudi od socialistične stranke indorsirane kandidata, izmed katerih je bil zopet eden izvoljen v tem wardu. V četrtem wardu so volilci zopet izvolili socialističnega aldermana, tako da smo ravno pri tem, kakor smo bili doslej. Vzrok, da nismo napredovali, je bil, ker so tu takozvani slovenski narodnjaki, kateri so si postavili Slovence za kandidata samo zato, ker je Slovenec. Na ta način so osamogostili skupno delovanje med nami za socialistične kandidata in vrhu tega pa so pomagali delavstvu sovrašnim elementom. Dosti Slovencev je volilo Slovence samo zato, ker je Slovenec. Med njimi so bili tudi taki, kateri so vedno volili za socialiste. Nam neznanne stranke so mišle izpodrinuti iz mestnega sveta socialističnega aldermana, kar pa jim ni šlo tako gladko, kot so mislili. Da prevarirajo volilce, so si izbral Slovenca, češ, ta jim bo že pobral toliko glasov, da bo naš kandidat, ki pa ni bil Slovenec, izvoljen. Naši volilni mošje se niso tega zavedali, dokler je bila v teku kampanja, ampak šele potem so izpregledali. Priznati tega tudi sedaj nečejo, ko so jih pustili tuji interesi na cedilo.

Rojaki, s tako politiko ne bošate dosegli ničesar v svojo korist, nego se boste šele blamirali. Ako vam je res pri srcu slovenski narod, je edina pot do zmage organizacija, kakoršno med slovenskim naselinstvom predstavlja J. S. Z. Ustanovimo si slovenski socialistični klub sedaj ter takoj se podajmo na agitacijo za to stvar. Potem lahko pri prihodnjih volitvah skupno z ameriški sodrugi izvolimo naše kandidata. To naj zastopuje glede volitev.

Skoraj bi bil pozabil povedati. Da ne bo mislil, da kdo samo Slovence vodi za nos, omenim še Poljake, ki so jih izigrali na enak način. Njih kandidat je tudi izgubil, dobil je pa vseeno čez 400 glasov.

Se malo v prid naši S. N. P. J. Pri nas je v teku kampanja za ustanovitev novega društva, katero bo poslovalo v angleškem jeziku. Prva seja se bo vršila dne 30. aprila v prostorih br. Tamšeta na 487 National ave. Apellirati torej hočem na vas vse slovenske očete in matere, ki imate mladino, katere še ni pri nobeni slovenski organizaciji, da ji razložite namene naše S. N. P. J. Povejte jim, kdaj, zakaj in pod kakimi težkočami je bila ustanovljena naša jednota. Ni ga vzroka, da bi tudi vaša mladina ne bila v organizaciji, kakoršna se vam zdi vredna podpore, saj ako bi ne bila, bi tudi vi ne bili pod njenim okriljem.

Da naša mladina izgublja interes za naše organizacije, je v prvi vrsti krivda staršev, ki niso od začetka podučevali mladino o namelih in načelih naših organizacij. Večina — in upravičeno lahko rečemo večina — naših mladih članov nima sploh nobenega pogoja za obstanek pri organizaciji, kakoršna so danes naše jednote. Prvič je to iz razloga,

ker ne znajo čitati slovenskim tako dobro kot angleškim, drugič pa, ker imajo pri angleških in ameriških organizacijah vsakovrstne privlačnosti, kjer se vrši znanje vse bolj po domače.

Mi tudi vršimo naše posle in zabave po domače, toda šege našega naroda, primene iz starega kraja, so vsekakor drugačne kot šege Americanov in tu rojenih Slovencev. Krivdo za neopazum med mladino in nami, stariimi člani, imate kajpada pripisati le sebi, ker mladina sama ne more posnemati vaših šeg, ako nima za to pogoja, ki pa mora biti boljši od pogojev, ki jih dobi pri angleških organizacijah. Seveda, ako bi bili vaši otroci podučeni o vaših bojih za vsakdanji kruh in ako bi se zavedali, da se vam kakor njim godi krivica, ker ste in smo vsi podjarmljeni v kapitalizmu, bi ne bilo težko dobiti mladino za našo organizacijo. Tu rojeni otroci pa ne vedo drugega kakor da gredo v "nickel show" ali gledališče, kjer se ne nauče stvari, ki bi jim koristile. Poleg tega jih tudi bolj interesira "base-ball" kot kaj drugega. Jas nimam nič proti takim razvedrilom, kadar se to v resnici šteje za razvedrilo, toda to je njih vsakdanje življenje, zato ker se ne zavedajo, da so otroci proletarskih staršev. So seveda tudi izjeme, zato želim, da bi mi ne zamerali tisti, katerega se to ne tiče.

Imel sem priliko, čitati črtice izpod peresa našega dobroznane br. Franka Keržeta v reviji "Cas", zlasti članek pod naslovom "Kaj nismo malo prehlitri?" On podaja svoja mnenja, da bi se to amerikaniziranje Slovencev še ne smelo zgoditi in da bi bilo najboljšje zadušiti idejo, predno se razvije dalje. Strinjam se z njim samo toliko, da res ni nobena čast našemu narodu, ko se moramo posluševati take taktike za obdržanje mladine v naših organizacijah. Toda br. Keržet, ali ni že prepozno, da bi začeli učiti našo mladino slovensčine? Ali ni že malo prepozno, poskušati naučiti mladino naših idej? Ali mislite, da bi se izplačalo udušiti delo za ustanovitev angleških poslovnih društev ter s tem izgubiti več kot četrdeset procentov naše mladine in mogoče prihraniti kakih deset procentov, ako jih je še toliko? Ako ste prepričani, da bi bilo dobro učiti našo mladino slovenskih jezikov, mogoče tudi še ni prepozno. Zakaj pa ne bi podvzeli te akcije potom povih društev, katere se sedaj ustanavljajo? Jas mislim, da bi še bilo mogoče ustaviti splošno poamerikanjanje naše mladine. Toda to akcijo morate podvzeti vi, ki se zavedate, da je to potrebno. Boljše prilike ste imeli že prej.

Sedaj pa apeliram še enkrat na starše, da vzbudite v mladini zanimanje za to novo društvo v Milwaukeeju in West Allisu vsaj toliko, da bodo pristopili k našemu društvu, potem pa bomo lahko še dalje. Prosim tudi, da se udeležite naše prve seje, kolikor mogoče v velikem številu, da se seznanite z novim gibanjem, katero je v korist nas vseh. Apelliram tudi na tukajšnja društva S. N. P. J., da nam nudite tudi moralno pomoč kot bratje dramom in sestere sestram in v tem slučaju kakor starši svojih mladih. Ako vam je mogoče, nam lahko pomagate tudi gnotno, za kar vam bomo zelo hvalešni. Zapomnite si, da imamo sejo dne 30. aprila ob osmih zvečer pri Tamšetu.

Bratski pozdrav. — Joško Radelj ml.

Majska slavnost v Bridgeportu.

Bridgeport, Ohio. — Bližajoči se prvi maj bo našel slabšem vzhodnem Ohiju v jako slabem ekonomskem položaju. Akoravno vlada velika depresija v promogarski industriji že zadnjih par let, se je v zadnjem času tukajšnji položaj radi brezposelnosti jako poslabšal. Izmed vseh držav, v katerih se producira mehki premog (in teh je 27 v Združenih državah), je država Ohio najbolj prizadeta. V zadnjem letu je padla njena produkcija premoga za polovico od normalne, kar pomeni veliko brezposelnost, trpljenje in posmanjkanje med promogarji. Od leta 1915 do leta 1924 je bila njena povprečna produkcija nekako 42 milijonov ton na leto; v letu 1924 je produkcija padla na 30 milijonov in lansko leto na približno 21 milijonov ton.

Izmed vseh ohijjskih premo-

garskih polj je bilo vzhodnejohijsko do sedaj še najmanj prizadeto. Ali kot vse kaže, bo tudi ta okraj v bližnji bodočnosti na tisti stopnji kot je sprimer Hocking Valley. Do sedaj je obratovala tukaj ena tretjina rudnikov; dve tretjini je zaprtih. Izmed obratujočih jih le par dela vsak dan, ostali pa okrog polovico časa ali še manj. Ali ker so lastniki rovoj v zadnjem času zaprli precej rovoj v tej okolici, dva v tukajšnji bližini par milj, se je položaj izredno poslabšal.

Kljub izredno slabemu delavskemu položaju pa tudi slovenski promogarji iz okolice Bridgeport-Blaina ne bomo pozabili na mednarodni praznik razredno zavednega proletarijata — prvi maj. Prasnovali ga bomo na primeren način v društveni dvorani na Boydsville. Slavnost se bo vršila zvečer prvega maja, in sicer jo priredita socialistična kluba št. 11 (Bridgeport) in št. 162 (Blaine) J. S. Z. Program, ki se prične izvajati ob sedmih zvečer, je bogat, primaren in izredno privlačen za mlade in stare, za bolj resne kakor tudi za lahkokotne ljudi. Kasneje se, da smo resni in lahkokotni vsi, ako se nahajamo v razmarah, katere vplivajo na ta razpoloženja. Ako silimo doberga in resnega govornika, se navadno zamislimo v njegov govor ter se avtomatično vključimo v njegovo razpoloženje. Za to bo poskrbel sodrug Chas. Pogorelec, tajnik Jugoslovanske socialistične zveze. On bo nastopil na tej slavnosti kot glavni govornik. Pred nastopom slobne kot tajnik J. S. Z. je bil sodrug Pogorelec organizator Western Federation of Miners. V borbah delavskega gibanja, strokovnega in političnega, je on star in izkušen borilec za izboljšanje delavskega življenja in dober govornik. In kdo ne želi učiti dobrega delavskega govornika, posebno še na prvi maj, na praznik mednarodnega proletarijata, na praznik delavskega vstajanja.

Nekaj izrednega na tej slavnosti bo tudi godba. V promogarskih naselbinah moramo po navadi biti zadovoljni na naših prireditvah s tako godbo, kakršna je nam pač na respolajo. In večkrat kot ne je ista bolj "second rate". Kljub temu plesalnškim in se vrtilom, ki je pač mogoče. Ako je godba bolj slaba, se plesalci navadno jezimo odprto in ne tiho nad godbeniki. Ako je pa dobra, smo zadovoljni in naše lahke noge pa se bolj in kar smo gledali na interese plesalcev, se bolj pa da zadovoljimo plesalka, smo preskrbeli za to slavnost prvotnostno godbo. In sicer bodo igrali naš smiljenjen prejšnji glavni odbornik S. N. P. J. Jakob Ambrosič iz Canonsburgh, Pa., njegov sin ter učitelj tamkajšnje godbe. Ker vsaka oseba rada stihl dobro godbo in ker bo to naša prva prilika slišati Ambrosičevo "bando" v naši naselbini in okolici, zagotavljam slehernaga; da mu bo žal, ako ne poseti naše prvomajske slavnosti.

Ta slavnost bo obenem tudi prva prireditve soc. kluba št. 11 in ravno tako tudi prva skupna prireditev s soc. klubom iz Blaina, Ohio. V imenu obeh klubov uljudno vabim vse promogarje in njih družine iz tukajšnje okolice, in sosednjih naselbin, da nas posetite ob tej slavnosti in da na ta način skupno proslavimo naš praznik mednarodnega proletarijata — prvi maj. Ako se zavedamo, da smo delavci, in ako nismo zadovoljni s kapitalizmom, kar pomeni z brezposelnostjo, in večinam strahom pred brezposelnostjo, nizkimi plačili in velikimi profiti, degradacijjo človeštva v izkoriščanju slabejšega po močnejšemu (in mi smo proti tem krivicam in toraj proti kapitalizmu), tedaj naj imamo letošnji prvi maj v resnici pravi in večji pomen za nas delavce in posebno še za promogarje. Ključem vam: Pridružite se našemu protestiranju proti kapitalizmu in sedanjemu gnilemu družabnemu redu; pridite in pridružite se nam, da skupno proslavimo naš praznik, praznik mednarodnega proletarijata, — praznik delavskega osvobodjenja!

"Vstani, vstani sužnjev rod, stri vezi in robstva moči!" Zivel prvi maj!

Anton Garden.

ZARKOMET

Prihilo. Vsa takozvani čudeži, ki ni naravnega izvora in ki ni znanstveno pojasnjen, je eleparija.

Slabo je privezano. S francoskim frankom je križ kakor z jugoslovansko vlado. Oba padata in zopet vstajata — vstaneta pa zato, da potem toliko bolj padeta.

Napihnite bobne! Vsi oni, ki so nekoč protestirali v tej deželi za Radiča in v imenu Radiča, se naj pripravijo na nov ropot. Radič, katerega je ovaj Pašič vrgele iz kabineta, bo zdaj zopet republikanec, revolucionar in boljševek. Obeta se dobra predstava. Vstopnice so že tiskane.

Breda u Novom Duluthu. — Zdravo, brate! Znaš li što novoga? Jesi čuo da se će ovaj naš najmožniji druguput? — Pa zašto druguput? — Nemogu ti kazati, valjda poradi nekakvih listova. Zena mu se zaljubila u Slavencu, on pak voli Maricu. — Ah, bože moj, nije Boga kod kuće, kakova Marica njega voli? On, tako malen, niti nema cele glave, a ona onako zrlusta i zubasta — koji vrag Slavencu bi nju htio? — To je onaj Slavencu, debeli, u velikoj kabanici i opasan konopcem. Neznam kako mu se kaže. Bena je ona, ako njega voli. Crveni pikar, Novi Duluth.

Najbolje pisano polje. Br. Frank Stonich poroča v Prosveti, da ima moj fajmošter Dvsnajat akrov pravega pisnega polja in sadovnjakov blizu Los Angelesa v Kaliforniji. Vsač gker je vreden \$1000.

Omenil sem že, da me Trunkove privatne zadeve ne brigajo dosti, toda ta novica me je tako razveselila, da moram napisati te vrstice. Čestitam! Sukanje "krampa" v obrambo vere le nekaj priinese. Jas z svojim "Zarkometom" še ne smem sanjati na Kalifornijo.

Na eksperta čaka! Majk: Kaj misliš, kako bo s to rečjo, s tem spektroskopom, ali se bo dal kaj izboljšati? Pakj: Ne vem. Počakajmo, kaj poreče o tej stvari naš rojak Andy Tomce.

"Informacije" so prišle. G. Trunk je končno dobil "informacije" o McCabe. Dolgo časa ga je poznal samo iz Prosvete, zdaj je pa dobil "Sunday Visitor" in hitro je izrezal članek in ga presadil na "Pisano polje" kar v angleščini. Čudno, da ni Trunk še prej dobil tega. Saj angleška katoliška literatura mihi po McCabeu že 25 let. Materijala je dosti — zloomek je le, ker je v tem materijalu malo resnice o McCabeu. Tudi v tistem članku so neresničnosti. Če McCabe sam pravi, da je bil 12 let frančiškan, ne vem, zakaj "Visitor" piše, da je bil samo štiri leta. Knjiga "The Popes and Their Church", prva izdaja, ima letnico 1922, "Visitor" pa trdi, da je bila izdana leta 1909. Ako "Catholic Truth" take malenkosti potrjuje, kakšne morajo biti še druge "informacije".

G. Trunk je zaupal "našim" da McCabe piše v "Haldeman-Julius Monthly". Ne samo to, McCabe piše in Haldeman-Julius izda 50 novih brošur. To ni šala. K. T. B.

Švicar izumil nove jeklo. Ženeva 19. apr. — Švicarski inženir iz Curiha z imenom Bassard je po mnogih letih poskušanja odkril novo jeklo, ki je 40 odstotkov lažje in 30 odstotkov cenejše kot navadno jeklo. Strokovnjaki so se izrekli jako pozitivno o novi kovini, ki bo vsled svoje lahke porabna zlasti za mostove. Neka nemška družba je že začela proizvajati novo jeklo. Bassard je umrl nekaj mesecev potem, ko je prodal svojo iznajdbo.

Prebivalstvo Pariza je padlo. Pariz, 19. apr. — Pariz je koncem marca štel 2,863,416 prebivalcev, torej okrog 25,000 manj kakor v prejšnjem letu. Pomankanje stanovanj je poglavo prebivalce v velikem številu v predmestja.

87 žrtev "munšajna" samo v Chicagu

Zganjarski terorizem narašča, kar dokazujejo novi umori. — Kako se Chicagu zalaga a strupenim jerušem. — Policija odkrila veliko zganjarno.

Chicago. — Neki zagrizen suhač je zadnji teden reknel pred senatnim prohibicijskim odsekom, da sta Chicago in New York najbolj mokri mesti in da jih on sploh ne smatra za ameriški. Možak se najbrže glede mokrote ni veliko zmotil, saj glede Chicaga ne. Ampak, da bi Chicago ne bil ameriški, ta je bos. — Chicago hoče — kakor ogromna večina ameriških mest — osebno svobodo; hoče pivo in lahka vina, da se s tem odpravi "munšajna", ki pokvarja v vseh ozirih ameriški narod. Prohibicija se je v zadnjih letih izkazala, da je neizvedljiva. Namesto prepovedanega nedolžnega piva se sedaj pijejo razne žgane pijače, ki so vse prej kakor zdrave. Tako prohibicija izpodjeda zdravje, uničuje spoštovanje do postav sploh in je glavni vzrok mnogih zločinov.

V Chicagu cvete butlegarstvo kot malokje drugod. Butlegarstvo je v teh suhih časih najdomoblikanosnejši poklic, če izzvedemo suhaške agente, katerih poklic je večkrat še bolj kot butlegarski, kajti suhaški agent, ki zna zatistiti obe oči, si deli ves dobiček z butlegarjem, zraven pa dobiva še lepo plačo od ameriških davkoplačevalcev. Butlegarstvo ima na vesti razen vrst drugih zločinov tudi celo vrsto umorov. Tako je tudi ravnatelj čikaških detektivov, stotnik John Stege, objavil sledede številke, ki značijo, koliko umorov je bilo izvršenih od srede oktobra 1923 pa do srede aprila 1926:

Table with 2 columns: Year, Number of murders. 1923 (2 1/2 meseca) 10, 1924 11, 1925 43, 1926 (3 1/2 meseca) 23.

Skupaj 87. Številke kažejo, da se je zadnje mesece število umorov, ki so zvezi z butlegarstvom, potroilo. Zagovorniki prohibicije bi se naj vprašali, če niso teh umorov večalimanj sami krivi, kajti večina teh umorov bi ne bila nišdar izvršena, če ne bi bilo Volsteadovega zakona, ki pudi butlegarjem kar najrodovitnejše polje.

Zadnji dve žrtvi butlegarske vojne — kajti razume se, da je med butlegarji veliko tekmovalje, ki se poravnava navadno z medsebojnimi poboji — sta bila butlegarja John Tuccello in Frank de Laurentis. Kdo je pravi morilec ali morilec teh dveh, nihče ne ve in najbrže ne bo nihče nikoli zvedel, kajti v nižinah življenja znajo molčati.

Policija je takoj po umoru teh dveh, ki je bil izvršen zadnji četrtek, začela iskati morilce. Morilcev seveda ni našla, pač pa je pri tem iskanju odkrila pravo lato jamo. Našla je namreč tovarno, v kateri se je distiliralo razne pijače, jih se natakalo v teklence ter se na te steklenice onarejene tikete. Kdor je veronarejene etikete, kdor je verel tem etiketam, je bil trdno repriman, da pije pravi importirani liker. Ampak ta liker ni bil niti pravi, niti importiran, emveč je bil skuhan prav tu v Chicagu.

To zganjarno je policija odkrila v nekem skladišču na 530 N. Racine ave. Zganjarna je bila rav moderno opremljena in je to mnenju prohibicijskih agentov brez dvoma bila eden glavnih in največjih virov čikaške pokrote. Policija je aretirala enajst moških, ki jih je zalotila tej zganjarni. Lastnika pa, ki je živel prav razpisno v nekem likarskem hotelu, sedaj z vso nemo isčejo.

Umorjena butlegarja Tuccello in de Laurentis sta dobavljala prepovedano pijačo Romanu Duchovitzu, ki ima salun na 1310 Spadine 51. ceste. Duchovitzu bi se prodajale svojo "robo" še dve ali tri skupine drugih butlegarjev, katerim kajpada ni bilo pomembno, da sta Duchovitz zalagala Tuccello in de Laurentis. Bala v tem salunu je več moških in pomenovana dva ugrabila. Par uranceje so našli obadva — ubita seveda. Stotnik Stege pravi, da je popolnoma nemogoče izvajati suha-

Delavske novice

(Federated Press.)

Pristaniščni delavci zmagali. New York, N. Y. — Delavci na vlačilnih ladjah, ki so stankali 24 ur in paralizirali newyorško luko, so dobili povišanje meze in skrajšanje delavnika, kar so zahtevali, nakar so se vrnil na delo.

Tovarne zapre vrata. Providence, R. I. — Tukajšnje tekstilne tovarne Natick & Arctic Mills in Grant Mills so 17. t. m. zapre vrata za nedolgočasen čas in 2300 delavcev je ob delo.

Rudarji pred sodiščem. Boonville, Ind. — V procesu proti 64 rudarjem, ki so obtoženi "hujskanja k izgredom", je državni pravdnik zaključil svojo evidenco 19. aprila, nakar je zagovorništvu pozvalo svoje priče. Obravnava bo najbrž končana ta teden.

600 rudarjev izgubilo delo. Murphysboro, Ill. — Premogovnik Kathleen, največji v okraju Jackson, je tedi nehaj obratovati. Šeststo rudarjev je vrženih na cesto.

Delavski radio. Chicago. — Oddajna radiopostaja Cikaške delavske Federacije bo otvorjena na Municipal Pieru 15. maja. Postaja bo znana kot WCFL. Unija muzikantov in organizacija gledaliških igralcev sta objavili brezplačno prirejanje dobrih koncertov.

950 rudarjev ob delo radi ognja. Mt. Carmel, Pa. — Dne 17. t. m. je ogenj uničil premogovnik Alaska. Škode je pol milijona dolarjev in 950 rudarjev je izgubilo delo.

DELAJSKO-KMETSKA PROSVETNA JEDNOTA IN ZADRŽNA ZALOŽBA.

V zadnjem času se je vodila ostra debata med demokrati in klerikalci; oboji se tresejo za svoje institucije; klerikalci se boje za svojo že precej diskreditirano Mohorjevo družbo, demokrati pa za svojo Vodnikovo družbo, za katere naslov so si izposodili ime emancipiranega menihova Vodnika, da izgleda družba nekaj bolj krščansko ali vsaj svetniško, kot to želijo demokrati. Ena družba kot druga sta plod meščanskega miselnega stremljenja, klerikalna hoče ubiti ljudem pobožnost, demokratska pa disorientiranost ter duševno zaostalost in plavanje v umazano tendencijsno literaturo.

V dobi razredne borbe, ko se delavstvo točno zaveda svojih dolžnosti in svojih pravic, je vsakakor potrebna v resnici delavska literatura. Zato je bilo umestno, da se je zamislilo posebno delavsko založbo, ki naj nudi pravo delavsko literaturo socialistično usmerjenih del, ki naj vzgoji današnje delavstvo v socialno znanstvenem in etičnem pogledu. Člani kulturne jednote imajo lepo ugodnost, da dobivajo za malenkostno članarino vsake tri mesece knjigo, ki se odlikuje vsaka po svoji izbrani vsebini in obliki. Knjige izdaja Zadržna založba v Ljubljani. Dosedaj je izdala: "Idejne predhodnike socializma", Dickensovo "Božično pesem", Kuharjevo "Povesti" in "Karla Marksa".

Dolžnost vsakega inteligenta, ki se količkaj zanima za delavski pokret, ki se zaveda svojega položaja in mu je za svojo bodočnost in za bodočnost svojih otrok, je, da pristopi kot član k kulturni jednoti in se pridruži akciji, ki hoče med ljudstvo in delavstvo resnično dobre socialistične literature.

Le na ta način je mogoče, da si delavci ustvarijo svojo književnost in tudi v tej smeri zarišejo lastnih ciljev in lastnih hotenj. Proč z Vodnikovo in Mohorjevo družbo, vsi v našo prosvetno jednoto! Podpirajmo našo književnost in naš socialistični tisk!

ško postavu. Omenil je nadalje, da je bilo med 87 žrtvami šest policajev, ki so jih butlegarji postrelili, ko so jim bili za petami, dalje par nedolžnih oseb, vsi drugi pa so butlegarji, salunarji in sploh ljudje, ki imajo direktno zvezo z butlegarstvom. Stotnik Stege je navedel samo število ubitih. V isti dobi je bilo seveda par sto oseb ranjenih v zvezi z otrokom prohibicije — butlegarstvom.

Vesti iz Jugoslavije

SMERNICA DELAVSTVA V JUGOSLAVIJI.

V Jugoslaviji je bil socialistični razredni pokret umetno in špekulativno razbit v različne delavske frakcije, ki same zase niso pomenjale in vsebovale nikake večje skupine, životarile so in hirale, delavstvo je bilo pa izmzgavano in prepuščeno na milost in nemilost raznim pijavkam in krvnikom in z žulji delavstva se je jugoslovanski in slovenski kapitalizem prav čedno in izdatno redil in že je triumfiral, da je delavca za večno uklenil v suženjske verige in ga za večno priklopil k svojemu stroju, smatrajoč delavca itak za manjvredni del stroja, ki naj prav tako strpno niha in giblje, kot jermene in kolesje stroja.

Delavstvo je v molku umiralo, kopalo in rilo v zemljo, stalo ob stroju, se potilo na cesti, v plavžih in žagah, v dušah jim je že zamiralo življenje, upanje, kot otoplo se je že zdelo, dokler ni zavznel v srch klic, išči si rešitve sam, upanje brez volje je utopil, misel brez dejanja je jalova, dejanje brez moči je trnja zgradba; a kje iskati moči za silna in trdna dejanja, ki naj sezidajo za večnost odporno stavko, kako se izmotati iz tisočerih okov, katere je kovalo tisočletje in jih kovalo sigurno in trajno razvoj kapitalizma? In delavstvo je pogledalo vase, pretehtalo svoje moči in silo svojih dejanj in utripati je jelo v dušah spoznanje, zdravo in sveže, prepojeno s čustvom enotnosti. Pregledal je delavec delo sodelavca, pogledal bedo sodelavca, težave in nadloge in tudi vesige sodelavca je spoznal in spoznal, da ga teže kot njega. Spoznal je, da se verig ne more ne on sam, ne sodelavec sam otrestiti, spoznal je, da je za osvoboditev mogoča le vzajemna pomoč in vzajemna sila. Iz tega spoznanja je vzkliklo upanje in je vzklikla ljubezen do sodelavca, vzniknila pa tudi sila, ki je vzajemno rasla in rasla v tisočih srch, rešimo se in rešimo se vsi, ki rešitvi naj nas pa vodi enotna ideja vodnica. In ta ideja vodnica, temelječa na razredni zavesti, na gledanju skupnostnih interesov vsega delavstva, na pojmovanju skupnostnih vprašanj trpinskega življa, je strnila delavstvo, ne vseh sicer, toliko pa, da je svoje sile uveljavilo, uveljavilo svojo voljo in svojo besedo.

Strnjeno delavstvo si je osvojilo svojo institucijo "Delavsko zbornico", strnjeno delavstvo je v njo poslalo svoje najboljše zastopnike, ki imajo roso voljo zasledovati resnične koristi delavstva, to pa zato, ker sami poznajo delavstvo v vseh težavah in potrebah, v vseh slabih in dobrih lastnostih. "Delavska zbornica" je danes prava delavska ustanova in zmaga delavstva v ostri in napeti borbi za "Delavsko zbornico" je viden znak in razveseljiv pojav, ki točno podaja sliko socialističnega pokreta in delavske zavesti v Sloveniji. V dobi živimo, ko socialna zavest prehaja v zdravo fazo razumevanja resničnih socialnih nalog, odklanjajoča utopizem in oportunitizem.

Po zmagi socialističnega enotnostnega nastopa v "Delavski zbornici" se je po kratkem presledku pokret ovental z novo, še značilnejšo zmago, z zmago pri občinskih volitvah v Trbovljah. Zmaga je tem očitnejša, ker so hoteli, osvojiti trboveljsko občino razni razdirajoči elementi, demokrataki tlačitelji delavstva in klerikalni pobožnjaki, zakrinkani pristaiki prav istega kapitala, ki tako nečuvno krivi hrbtenice delavca in ga tira v trajno bedo in smrt. Trboveljska zmaga je ponoven dokaz, kje je rešitev delavstva, kje je iskati elementarnih sil, ki bodo enkrat tudi krivosesu kapitalizmu zavile vrat in privede delavstvo h končni zmagi na vsem svetu in tudi v Jugoslaviji. — Odlomek iz "Delavske Politike."

Delavska akademija v Ljubli. Na dan sv. Jožefa se je vršilo prvo predavanje o "Nebesnih telesih," o katerem je predaval prof. dr. Čadež. Drugo predavanje se je vršilo v nedeljo dne 25. marca: "Karl Marks in njegovo delo", o katerem je predaval sodr. dr. H. Tuma, torej oba predavatelja iz Ljubljane. Dokumentirati moramo, kako neobhodno potrebna so taka predavanja med delavskim ljudstvom, tako da ve-

čina delavstva niti pojma nima, kako so predavanja važna in poučljiva. Poudarjati moramo, da sta dosedanja predavatelja izborna predavala, zlasti a. dr. Tuma se je v svojem referatu odlikoval.

Nameravani napad v Reki pri Litiji. Dne 18. marca se je peljal posestnik Pišk iz Litije na svoj dom v Sv. Križ s svojo ženo. V sredini pota Litija-Sv. Križ se nahajajo velikanski gozdovi litijskega veleposesnika g. Slančca, v katerem gozdu se daleč in blizu ne nahajajo nikake hiše. Ko se pripelje posestnik Pišk po državni cesti v to gozdove, se mu nenkrat pojavi neka ženska s kosarom v roki. Bila je stara in ga prosila naj jo vzame na voz. Pišk pa je začetkom to odklanjal, ker pa je bila ženska tako vsiljiva, jo je končno voznik vzel na voz. Pišku se je ženska kajol zdelo sumljiva. Z velikim presenečenjem je tudi opazil, da je imela ženska brke. Pišk sicer ni pokazal, da ga je stvar razburila, temveč je skušal na zvit način znebiti se sopotnika. Spustil je namreč kopo z glave in prosil dozdnevno žensko, naj mu jo pobere. Ženska se je nekaj časa obotavljala, končno se pa le skobacala z voza. Pišk je pa udaril po res urnih konjih, da se ženska ni mogla več približati vozu. Naskrat se pa začuje steganje. Le sreča je bila, da Pišk in njegova žena nista bila od osem oddaljenih strelcev zadeta; edino odeda na vozu je bila parkrat preluknjana in Pišk je srečno ušel temu lopovu. V koga, katero je ropar pustil na vozu, se je nahajal on samokres in 500 Din denarja. Orožniki so sicer zasledovali to "ženako", toda istakniti je niso mogli. Tako je Litija in okolica postala s senzacijami in raznimi delikti opasen kraj.

Rifljanska miravna konferenca odročena. Berteaux, Maroko, 19. apr. — Konferenca španskih, francoskih in Abdel Krimovih delegatov, ki je trajala večerj sedem ur glede premirja v Maroku, je bila sinoči zaključena brez kakoga rezultata. Kdaj se znop vrni, ni bilo nič sklenjenega.

Agitirajte za "Prosveto"! Vidovičev moralno-etični pokret. Nedavno smo čitali v listih, da je Vidovičev moralni etični pokret na prvi dan astronomske pomladi praznoval svoj praznik "Etične pomladi" in da se je na ta dan ustanovil tudi v Ljubljani klub članov Vidovičeve dopisne šole. Ta pokret je v kratkem času zavzel tako velike dimenzije v naši državi, da zasluži, da se z njim nekoliko bliže seznamimo.

Na čelu pokreta stoji Miljenko Vidovič, katerega ime nosi tudi pokret. Miljenko Vidovič je moč širokega duševnega obzorja in prvovrstni pedagog. On sam sin mlega trgovca v dalmatinskem Primorju, veld pomanjkanja denarnih sredstev, ni mogel oblikovati srednje šole. Toda želja po znanosti ga je privedla do tega, da je vso snov, ki se poučuje na srednji šoli obdelal tekem enega leta in v njegovem 22. letu starosti položil gimnazijsko maturo. Pozneje je obiskoval predavanja na pravni fakulteti na Dunaju. Toda ko je prišel na početnice, je videl vso nevednost in duševno revščino preprostega ljudstva in valed tega je opustil nadaljne študije. Razsrdljati je začel prosveto med narodom. Postal je urednik socialističnega glasila v Sarajevu. Na ta način je prišel v stik z delavstvom, začel je zbirati delavce, ki so hrepneli po znanju okrog sebe in jih poučeval o različnih snovanstih. Spoznal je kmalu, da na ta nesistematičen način ne doseže dovoljnih uspehov. Valed tega je ustanovil stalno večerno šolo, katero so obiskovali delavci, ki so po dnevi bili zaposleni po raznih delavnicah, svečer pa zahajali v to šolo. Po dveletnem obiskovanju ta šole so mnogi od njih položili gimnazijske mature, ter se vpisali kot slušatelji na univerzah. Ti učenci, ki oblikujejo predavanja na univerzah v dopoldanskih urah, zahajajo ravno tako kot prej popoldan v delavnico, da si na ta način slušajo svoj vsakdanji kruh.

Vidovič se ni zadovoljil s tem, da pomaga onim, ki so se nahajali v Sarajevu, z njegovo večerno šolo do gimnazijske mature, temveč pomagati je želel tudi onim, ki se ne nahajajo v Saraje-

vu. Temu je odpomogel z njegovo dopisno šolo, ki jo je ustanovil lansko leto meseca novembra. Člani te dopisne šole prejmejo vsak mesec po 12 do 14 zvezkov za ceno Din 100. V teh zvezkih se obravnava vsa snov v enaki izmeri kot se poučuje na naših srednjih šolah. Snov je obdelana po lahko razumljivi metodi, tako, da jo učenec z lahkoto obvlada in prilasti svoji duši. Človek pri učenju tvarine poedinih predmetov, ne le, da ne utruja svojega duha, temveč naravnost uživa pri tem kot da bi čital kako zabavno knjigo. Učencem te dopisne šole bo mogoče na enak način položiti srednje-šolske izpite tekem dveh let, kakor onim, ki so obiskovali Vidovičovo večerno šolo, in potem nadaljevati visokošolske študije. Ti učenci dopisne šole so raztreseni po celi državi in jih je okrog 1500, čeravno obstoja ta šola šele 5 mesecev. Tudi Slovencev je vpisanih znatno število. Ljubljanski klub ima že okrog 20 članov dopisne šole in 10 podpornih članov. Brezdvomno je pa še večje število po Sloveniji raztresenih članov, ki se klubu še niso prijavili.

Glavno geslo Vidovičeve je: "Bodi človek!" V teh besedah je povedano vse, kar ta pokret hoče doseči. Ustvariti hoče novega človeka, v katerem bodo prevladovali: ljubezen, pravica in resnica. Ustvariti hoče novega človeka, ki bo stal visoko nad današnjim človekom, ki ne bo videl samo svojega lastnega "jaz", ki ne bo amatral svojega bližnjega za manjvredno stvar, marveč bo stal etično in moralno na taki višini, kakor na zemlji. Naša dolžnost je, da po svojih močeh pokret podpremo in pomagamo ustvarjati boljše in pravičnejše človeško društvo ter tako preprečimo popolno propast človeštva.

Kdor se za pokret zanima, mu priporočamo, da se naroči na teden "Novi čovek" ali pa mesečni "Uzgalatelj", ki ju pokret izdaja in izhajata v Sarajevu.

Na Krakovskem nasipu so pri zatvornici našli truplo utopljenega 60letnega hlapca Matija Bankoviča, ki je bil zaposlen pri tvrdki Acceto v Trnovem. Kako je možakar zašel v vodo, je še nepojasnjeno.

Be nikdar ni prišel k tebi sladkejši, okusnejši duh od cigarete kot od Camels. V Camels ni cigaretnega pookusa, ali utrujenega okusa, ne glede na to, koliko jih pokadiš. Samo prijeten in sladek duh, globoka zadovoljnost, kadar koli in kjerkoli ste zažgali Camel. Kadar odpreš sloviti zavitek Camels, poznaš prijetnost in zadovoljivost, ki prinaša srečo milijonom.

Nobena cigareta na svetu ni taka kot Camel, Camels imajo najbolj izbran turški in ameriški tobak. Mešanica Camels je triumf

VIDOVIČEV MORALNO-ETIČNI POKRET.

Nedavno smo čitali v listih, da je Vidovičev moralni etični pokret na prvi dan astronomske pomladi praznoval svoj praznik "Etične pomladi" in da se je na ta dan ustanovil tudi v Ljubljani klub članov Vidovičeve dopisne šole. Ta pokret je v kratkem času zavzel tako velike dimenzije v naši državi, da zasluži, da se z njim nekoliko bliže seznamimo.

Na čelu pokreta stoji Miljenko Vidovič, katerega ime nosi tudi pokret. Miljenko Vidovič je moč širokega duševnega obzorja in prvovrstni pedagog. On sam sin mlega trgovca v dalmatinskem Primorju, veld pomanjkanja denarnih sredstev, ni mogel oblikovati srednje šole. Toda želja po znanosti ga je privedla do tega, da je vso snov, ki se poučuje na srednji šoli obdelal tekem enega leta in v njegovem 22. letu starosti položil gimnazijsko maturo. Pozneje je obiskoval predavanja na pravni fakulteti na Dunaju. Toda ko je prišel na početnice, je videl vso nevednost in duševno revščino preprostega ljudstva in valed tega je opustil nadaljne študije. Razsrdljati je začel prosveto med narodom. Postal je urednik socialističnega glasila v Sarajevu. Na ta način je prišel v stik z delavstvom, začel je zbirati delavce, ki so hrepneli po znanju okrog sebe in jih poučeval o različnih snovanstih. Spoznal je kmalu, da na ta nesistematičen način ne doseže dovoljnih uspehov. Valed tega je ustanovil stalno večerno šolo, katero so obiskovali delavci, ki so po dnevi bili zaposleni po raznih delavnicah, svečer pa zahajali v to šolo. Po dveletnem obiskovanju ta šole so mnogi od njih položili gimnazijske mature, ter se vpisali kot slušatelji na univerzah. Ti učenci, ki oblikujejo predavanja na univerzah v dopoldanskih urah, zahajajo ravno tako kot prej popoldan v delavnico, da si na ta način slušajo svoj vsakdanji kruh.

Vidovič se ni zadovoljil s tem, da pomaga onim, ki so se nahajali v Sarajevu, z njegovo večerno šolo do gimnazijske mature, temveč pomagati je želel tudi onim, ki se ne nahajajo v Saraje-

vu. Temu je odpomogel z njegovo dopisno šolo, ki jo je ustanovil lansko leto meseca novembra. Člani te dopisne šole prejmejo vsak mesec po 12 do 14 zvezkov za ceno Din 100. V teh zvezkih se obravnava vsa snov v enaki izmeri kot se poučuje na naših srednjih šolah. Snov je obdelana po lahko razumljivi metodi, tako, da jo učenec z lahkoto obvlada in prilasti svoji duši. Človek pri učenju tvarine poedinih predmetov, ne le, da ne utruja svojega duha, temveč naravnost uživa pri tem kot da bi čital kako zabavno knjigo. Učencem te dopisne šole bo mogoče na enak način položiti srednje-šolske izpite tekem dveh let, kakor onim, ki so obiskovali Vidovičovo večerno šolo, in potem nadaljevati visokošolske študije. Ti učenci dopisne šole so raztreseni po celi državi in jih je okrog 1500, čeravno obstoja ta šola šele 5 mesecev. Tudi Slovencev je vpisanih znatno število. Ljubljanski klub ima že okrog 20 članov dopisne šole in 10 podpornih članov. Brezdvomno je pa še večje število po Sloveniji raztresenih članov, ki se klubu še niso prijavili.

Glavno geslo Vidovičeve je: "Bodi človek!" V teh besedah je povedano vse, kar ta pokret hoče doseči. Ustvariti hoče novega človeka, v katerem bodo prevladovali: ljubezen, pravica in resnica. Ustvariti hoče novega človeka, ki bo stal visoko nad današnjim človekom, ki ne bo videl samo svojega lastnega "jaz", ki ne bo amatral svojega bližnjega za manjvredno stvar, marveč bo stal etično in moralno na taki višini, kakor na zemlji. Naša dolžnost je, da po svojih močeh pokret podpremo in pomagamo ustvarjati boljše in pravičnejše človeško društvo ter tako preprečimo popolno propast človeštva.

Kdor se za pokret zanima, mu priporočamo, da se naroči na teden "Novi čovek" ali pa mesečni "Uzgalatelj", ki ju pokret izdaja in izhajata v Sarajevu.

Na Krakovskem nasipu so pri zatvornici našli truplo utopljenega 60letnega hlapca Matija Bankoviča, ki je bil zaposlen pri tvrdki Acceto v Trnovem. Kako je možakar zašel v vodo, je še nepojasnjeno.

Be nikdar ni prišel k tebi sladkejši, okusnejši duh od cigarete kot od Camels. V Camels ni cigaretnega pookusa, ali utrujenega okusa, ne glede na to, koliko jih pokadiš. Samo prijeten in sladek duh, globoka zadovoljnost, kadar koli in kjerkoli ste zažgali Camel. Kadar odpreš sloviti zavitek Camels, poznaš prijetnost in zadovoljivost, ki prinaša srečo milijonom.

Nobena cigareta na svetu ni taka kot Camel, Camels imajo najbolj izbran turški in ameriški tobak. Mešanica Camels je triumf

RAZNO

Delavstvo v Čehoslovaki se združuje. Vesti, ki prihajajo iz Amsterdama od Mednarodne delavske federacije, priporočajo, da se nemške in češke strokovne organizacije združujejo v celoto. Vršila se je združitelvena konferenca, kateri je predsedoval Jan Oudegrest. Na tej konferenci se je sklenilo, da se obe strokovni centrali združita v celoto. Temu zborovanju je kmalu sledila konferenca stavbinških delavcev, ki jo je vodil tajnik Kappier, zastopnik Internacionalne stavbinških delavcev. Amsterdamsko poročilo pravi, da je bila ta poteza potrebna zaradi razmer, ki so jih ustvarili komunisti. Eksekutiva Internacionalne kovinskih delavcev je pripravila združenje vseh kovinskih delavcev. Predlogi za združenje se naj dopoljejo do 1. julija. Delavstvo prihaja do spoznanja, kako veliko škodo je napravilo opoljenje delavstva. To spoznanje bo rodilo dober sad, in glas delavstva ne bo samo silisti, ampak bo tudi upoštevan.

Papež poziva muslimane katolike, naj se žužvajo politiko. Mexico City, 19. apr. — Mehiški nadškof je včeraj objavil papežev pismo, naslovljeno za katolike v Mehiku. Papež vstuje duhovnikom in katoličnim organizacijam, naj se ne vližajo v politiko.

Devet oseb sgorelo v gospodnjem požaru. Minneapolis. — Devet oseb je sgorelo v gospodnjem požaru, katere uničuje požar v zadnjih treh dneh. Škoda znaša \$1.500.000.

V Kanadi aspirajo aviomobilne tovarne. Toronto, Ont. — Dodge Motor Car kompanija je zdajmo pripravila svoje tujakšnje tovarne in postavila 400 delavcev na cesto. Durantova tovarna je zaposla 600 delavcev.

Bivši poljski minister umorjen. Varšava, 19. apr. — Hubert Lind, prejšnji finančni minister, ki je bil obtojen ponovne državnega denarja, je bil v soboto ustreljen, ko je zapušal sodišče. Morilec je večški častnik Omiołowski.

Camel je preiskušen in zaupljiv prijatelj milijonov vajenih kadilcev

izurjenih mešalcev. Celo cigaretni papir Camels je najboljši in se izdeluje za nje v Franciji. V to posebno vrsto cigaret je osredotočena iskušnost in vešba največje tobačne organizacije na svetu.

Ako še ne poznate kakovosti Camels, poskusite. Postavite Camel med sebe in eno ušgalico in poskusite najsladkejšo, najprijetnejšo mešanico tobaka, iz katere se je kdaj delala cigareta. Najdite najzvestejšega kadilnega prijatelja, katerega je še našel človek. Vzemite Cameli!

Juš Kozak: Nevesta matere božje

Solnce, lahén veter nad zemljo in morjem. Drija ni mogla spati. Sama nad seboj je podnjala: "Sele ob treh sem legla, pa se zbudim tako zgodaj. Kakšna bo nočojšnja noč?"

čolnov izlagali blago. "Veliko ne, toliko, da žive. Kako gusto je to..." Mlad fant se je naslonil poleg nje. Ostro je motril vitko telo in še skoro deviške grudi. Poživigaval je umazano pesem.

"Cop, gospodar ti bo odgovoril, da veš?" "A-a?" Malomarno se je okrenila ter pogledala v izbuljena oči. "Pravi, da ne trpi več take v hiši."

GREH Spisal Ivan Cankar.

(Dalje.) "Mati!" Od okna je stopila senca. "Zakaj ne spiš, Tone?" Sklonila se je k njemu in ga je pobožala po obrazu.

Strah ga je bilo, ali v strahu je bila še tudi zloba — odpirale so se durce tam — globoko v arcu in na pragu je čepela čudna žival in je meškala z zelenimi očmi.

Tone je čakal, da bi prišlo bliže; čakal je, in je poslušal napeto, s sklonjeno glavo in velikimi očmi. Od one strani se je pač bližal glas, tam iz doline, kjer se je pogrezal kameniti klanc v temo.

Postlušal je in oglašilo se je na oni strani, pod klancem, zastokalo je, zaprazilo — izgubilo se je bilo in je blidilo po neizmerni pokrajini, sredi noči in kamenja.

nik, polno pest mehke kože, in je udaril z desnico v obraz, naravnost na oči. Udari je in nato je bil, zamahoval je enakomerno in z vob silo, soper je težko, kolena so se mu tresla...

Ugledal je ta črni potok, ki se je vil med kamenjem, in se je prestrašil in je izpustil razbito telo; padlo je v kri in zabrizgnilo je naokoli. Potok pa je rasteel, že so se bočili majhni valovi, kri je padala preko kamenja in kamenje se je premikalo, kotalilo se je po klancu.

Nedelja je bila, solnce je sijalo in Tone se je napravil v cerkev, da bi zvonil k jutranji maši. Truden je bil in zaspal; popil je kavo, kruh je spravljal v suknjo in je šel. Ko je bil na pragu, se je vrnil v izbo, ali ko je odprl duri, ni vedel več, čemu se je vrnil.

Nedeljaka in mirna je bila vas, v nedeljakiem jutranjem solncu so se svetile hiše, se je svetila cerkev od daleč. Ljudje je srečaval poredkoma — ženske, ki so se bile napotile k maši iz daljnih hribovskih vasi, in ki so šumele mimo njega v pisanih naščepjenih nedeljakih krihlih.

ce. Kapljek ustnice so bile pripravljene na jok. Vedno več ljudi se je zbiralo na molu. Ko je Drija dvignila oči, je zagledala veliko barko s polomljenim jamborom. Parnik je vlekel trdno in počitka željno barko. Ljudje so se dregnali, kjer bo pristala.

Na molu je stala Drija. Zaman. Vrnila se je v kavarno in od tam motrila ladjo. Foidne je odbilo, ko se je dvignil na ladijnem krovu visok bradat mož. "Oh, kapitan Sime!" je vzkliknila Drija. To pot se je prvi nasmejala. Celu v lica je zardeala.

Gledal je vitko deklo. Nato se je Sime okrenil ter odšel. Drija se je zlovoljno naslonila na mizo. Zopet bi se zjokala. "Danes je vse zaklet!" Nalašč je odšla v drugo smer. Zatekla se je v mračno cerkev sv. Andreja.

Spomnila se je, da je lačna. Čudno veselje jo je zopet prešinilo. "Danes bom pa same naranče jedla." Domov ni hotela. Gnusil se ji je stari gospodar, ki jo je vsako popoldne obiskaval ter jo mučil.

"Kaj ne greš? Pozno je že." "Zbogom, mati!" "Če ti je slabo, Tone, ostani doma in lezi! Vse rdeče oči imaš." "Nisem bolan... zbogom!" In je hotel odprti duri, toda vrnil se je hitro, stopil je k postelji, potegnil je odejo z znojna in jo je razprostri.

"Kakšno ime?" "Moj patron je Andrej, stariši so mi dejali Drija, ponoči mi pravijo: Črni čop!" "Pojdj z mano, Črni čop!" je dejal resno. "Kam? V kavarno?" "Nocoj ne! Imaš sobo? — Daleč? — Za vogalom!" Nežno se ga je ovila. On je molčal.

Podvila je noge in poslušala. "Vozil sem romarje. Včeraj sem na noč zapazil temne oblake. Za nevihto smo se pripravili. Pred polnočjo so udarile prve strele. Takrat je prišlo. Visoko nsa je metalo. Jadrso so bila hitro raztrgana. E, zaman smo poizkušali ubežati. Vajen sem morja, pa še nisem kaj podobnega doživljal. Zensko se rjuje, otrok se niti slišalo ni, cela gneča je obupno močila. Videl sem, kako matere grizejo, da bi ostale v gredi. Valovi so nas gnali visoko, padali smo tako globoko, da smo bili v hipu pod vodo. Jambor se je prelomil kakor trska. Kadar se je zabliževal sem jih videl. Kakor zverine... Moljjo. Grozno je udarilo. Ne daleč od ladje je treščilo. Od tistega trenutka nisem nikoli več videl krmarja... Mogočen val nas je dvignil, napol obrnil... tedaj sem vedel... konec... Tisti hip sem prisegel. Objubil sem Materi božji svoje življenje. Če nas reši zavoljo otrok, poročim one izmed njenih hčera, ki se prodajajo po cesti. Eina sama misel, en sam hip... čoin..."

"Oh, to je lepo, kapitan Sime!" je dejala. Pogledal jo je in je videl, da je zdrvela na tla, kjer sedi ter z obema rokama pokriva grudi. "Črni čop, tebe sem izbral!" je resno dejal strogi kapitan. Drija ga je požirala s pogledi. Nato se je zasmejala: "Mené, mene? Kaj ste nori, gospod kapitan? Tako, ki se je že po cesti valjala? Kaj ste si izmislili? In če nočem? ... Vino, cigarete imam rada, pa kmalu naj bo konec..."

Kapitan se je sklonil, jo prijel za roko in dvignil k sebi: "Čopka, ti boš moja žena, ti si nevesta Matere božje. Pojutrišnjem se peljeva v Egipt." "Kapitan Sime!" mu je dejala na praih. V trenutku je odkočila in preden se je zavedel, si je ostrigla črni čop. "Nate, kapitan Sime!"... Njien smeh je bil čudovito otroški.

Naravnost je bil čudovito otroški. Znamenje (Mar. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 So. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL. Agitirajte za "Prosveto!"

SEVENAM FRIEDRE SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V CHICAGO. Pevski zbor "Triglav"—Koncert v nedeljo, 25. aprila, v Hrvatskem narodnem domu v So. Chicagu. Soc. klub št. 1 JSZ.—Dramska predstava v nedeljo, 2. maja, v dvorani SNPJ.

STRUPI! Zimski strupi napolijo vaš sistem. Isperite strupe iz vašega sistema s uporabo naravnega zdravila Bolgarski solični (krvni) čaj. Osvetli in očista vašo kri. Naročite svež zavoji pri lekarnarju za 35c all 75c. (Adv.)

Fin predpis za slab spanec in slabotne živce. Če trpite na tem, tedaj se vam bo izplačalo investirati to novo zdravilo, ki se ga že tisoči rabili z velikim uspehom. Zove se Nuga-Tone. V takih slučajih potrebuje kri železo, živci pa žveplo. To je baš tisto, kar stori Nuga-Tone, daje krvi železo in živcem pa žveplo.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE. Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Pokukate in se prepričate, da je doma pri nas kuhani vodno le najboljši in najkakovitejši.

FRANK OGLAR, 6491 Superior Avenue, Cleveland, O.

Krasen spomin je Zgodovinska spominarka S. N. P. J. knjiga "AMERIŠKI SLOVENCİ" Knjiga je ilustrovana s nad 200 slikami, obsega 632 strani, je krasno trdo vezana v plavih platnicah in ima viate črke besedilo na hrbtu, ter krasen slat znak S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobratje in sestre S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovrstno delo in na finem Star English papirju tiskana. Naročite takoj! Cena je \$5.00 s poštnino vred. Naročnino pošljite na upravlništvo Prosveta, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J. SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA. Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI. CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE. VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA. All želji znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Kajhevna matica S. N. P. J.